

**Ivančice** (k. ú. Letkovice, okr. Brno-venkov)**Ul. U Kapličky.**

Mladohradištní období (RS4), vrcholný středověk, novověk. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: dočasně Archaia Brno z. ú.

**Lokalizace:** WGS-84: 49.0945514N, 16.3598817E; 49.0945197N, 16.3588678E; 49.0939928N, 16.3573817E; 49.0941342N, 16.3573256E

V průběhu rekonstrukce návsi v Letkovicích (městská část Ivančic) proběhl archeologický výzkum, který zachytil sídlištní relikty kultury s moravskou malovanou keramikou (Bučo 2025a), z doby bronzové (Bučo 2025b) a středověku. V nadloží půdního horizontu se pak objevily požárové vrstvy středověké (převážně 14. a 15. stol.) a novověké (Bučo 2024).

Lokalita byla zkoumána již v roce 1996 v průběhu výkopů inženýrských sítí společností Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i. V důsledku intenzivní lidské činnosti a působením záplav zde vznikl až 1 m mocný černozezemní půdní horizont. Petr Vitula (1999, 405) v něm identifikoval čtyři základní časové horizonty. Nejstarší lze datovat do mladší doby kamenné, druhý a třetí do doby bronzové a čtvrtý do mlado- až pozdněhradištního období.

K osvětlení středověkého osídlení už svým obsahem pomáhají i první písemné prameny. Za nejstarší zmínku lze považovat tzv. Třebíčskou vsuvku v nejmladším přepisu Kosmovy kroniky z 15. století. Z ní se dozvídáme, že Oldřich Brněnský daroval mezi léty 1101 a 1104 několik vesnic třebíčskému klášteru, mezi jinými i *Leckouici*, tj. dnešní Letkovice (Fišer 2001, 26, 45).

Období přelomu raného a vrcholného středověku v terénu dokládá výplň několika sídlištních jam, naznačující opětovný vývoj osídlení v průběhu 2. poloviny 11. až 12. století. V neporušené části nadložních vrstev se pak taktéž objevují požárové vrstvy z přelomu 14. a 15. století.

Od 14. století byl vývoj Ivančic a přidružených osad zasažen válečnými událostmi. Roku 1304 přepadly Ivančice oddíly rakouského vévody Rudolfa, syna římského krále Albrechta, který vedl ozbrojený konflikt s českým králem Václavem II. Jednalo se o houf uherských Kumánů, kteří osadu vyrabovali a vypálili. Mezi roky 1316 a 1318 to pak byly předpokládané útoky okolních šlechtických odpůrců krále Jana Lucemburského. Po relativním období klidu bylo toto území zasaženo markraběcími válkami na přelomu 14. a 15. století, a nakonec válkami husitskými (Razím 2019, 90).

**Literatura**

**Bučo, M. 2024:** *Nálezová zpráva o provedení záchraného archeologického výzkumu při chystané stavbě „Stavební úpravy náměstí v Letkovicích“*. Rkp. nálezové zprávy, č. j. M-TX-202500612. Uloženo: archiv Archaia Brno z. ú. DOI: 10.60585/M-TX-202500612. Dostupné také z: <https://doi.org/10.60585/M-TX-202500612>.

**Bučo, M. 2025a:** Ivančice (k. ú. Letkovice, okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 66(1), 223.

**Bučo, M. 2025b:** Ivančice (k. ú. Letkovice, okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 66(1), 258.

**Fišer, R. 2001:** *Klášter uprostřed lesa. Dvě studie o třebíčském benediktinském opatství*. Brno: Matice moravská.

**Razím, V. 2019:** *Středověká opevnění českých měst 3: Katalog Morava a Slezsko*. Praha: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště středních Čech v Praze.

**Vitula, P. 1999:** Ivančice – Letkovice (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 39 (1995–1996), 405.

**Summary**

In 2024, a rescue excavation was carried out during the reconstruction of the village green in Ivančice (Letkovice cadastral area, Brno-Country District). Archaeological contexts were documented from the Neolithic, the Bronze Age, and the Middle Ages. The transition between the early and high medieval periods is represented by the fills of several settlement pits, indicating renewal of occupation in the second half of the 11th to the 12th centuries. In the intact overlying layers, burnt horizons dating to the late 14th and early 15th centuries were also recorded.

Michal Bučo

**Jaroměřice nad Rokytnou** (okr. Třebíč)**Ul. Nám. Míru č. p. 1, st. parc. č. 236.**

Novověk – industriální období. Zámek/zámeček/vila. Skupina/sít sond. Průzkum. Uložení nálezu: Národní památkový ústav – územní odborné pracoviště v Telči.

**Lokalizace:** WGS-84: 49.093593091N, 15.89003056E

Ve dnech 12. 11. až 21. 11. 2024 proběhl v oranžerii příslušející ke státnímu zámku Jaroměřice nad Rokytnou předstihový výzkum v souvislosti s plánovanou rekonstrukcí objektu (Bláha 2016; Křesadlová et al. 2022). Oranžerie postavená pravděpodobně až v poslední čtvrtině 18. století byla v 50. letech 20. století adaptována pro bytové účely a v současnosti slouží jako zázemí zahradníků, nicméně v nejbližších letech se plánuje její rekonverze (Bláha 2016, 6–8; Křesadlová et al. 2022, 105). Z tohoto důvodu byly provedeny tři sondy, každá o rozměru 1 m<sup>2</sup>, které měly zjistit stav zásypu pod podlahou, jejíž úroveň byla zvýšena v 50. letech 20. století, i stav dochování starších dlažeb, otopných kanálků, případně topeniště.

Sonda 1 byla umístěna v interiéru v jihovýchodním rohu budovy. Pod betonovou podlahou a vrstvou sutě byla odhalena cihlová podlaha a cihlový kanálek s šikmou západní stěnou.

Sonda 2 byla položena v interiéru při západní stěně původní budovy, vlevo od vstupních dveří, a to za účelem ověření topeniště patřícího ke komínu, který je pozorovatelný ve stěně v úrovni půdy nad tímto místem. Pod stejnou podlahou a vrstvou sutě jako v sondě 1 byl odhalen kanálek obdélného průřezu a snad i topeniště. Stopy dlažby chyběly.

Sonda 3 byla položena v západní části jižního (původně proskleného) průčelí těsně při šikmé západní zdi oranžerie. Nalezena byla původní jižní zeď oranžerie, nesoucí do adaptace skleněné šikmé průčelí, a za ní zaoblený roh cihlového kanálku.

Nálezy ze sond 1 a 2 byly většinou recentní – železo a další kovy, sklo láhvové i tabulové, pocházející snad i z původní skleněné stěny. V sondě 2 se našla i rezná keramika, může však pocházet z novověkých zahradních květináčů. Předpokládá se, že výzkum oranžerie bude pokračovat i v roce 2025.

**Literatura**

**Bláha, J. 2016:** *Stavebně historický průzkum, Zámek Jaroměřice nad Rokytnou bývalá oranžerie*. Rkp. průzkumu. Uloženo: archiv NPÚ ÚOP v Telči.

**Křesadlová, L., Fetterová, D., Letá, M., Olšan, J. 2022:** *Sen o zeleném ráji. Historické oranžerie, sbírkové skleníky a sortimenty rostlin s těmito stavbami související na území ČR*. Brno: Mendelova univerzita v Brně.